

RIKSANTIKVAREN
Postboks 1483 Vika
0116 OSLO

Deres ref.: b4b6b6c8-5528-4494-824c-24/347 - 6
f69d5422ffc4

Vår ref. (saksnr.): 24/347 - 6

Saksbehandler: Ellen Hole

Dato: 02.05.2024

Bevaringsstrategi for kystens kulturminner - høringsinnspill

Vi viser til Riksantikvarens brev og vedlegg med forslag til disposisjon for bevaringsstrategi for kystens kulturminner, datert 01.03.2024.

Høringsuttalelse fra Oslo kommune avgis av Byantikvaren i henhold til delegert fullmakt for hørings saker. I den sammenheng har Byantikvaren innhentet og koordinert høringen med uttalelser fra andre aktuelle etater. Bymiljøetaten, Oslo Havn KF, Eiendoms- og byfornyelsesetaten samt Plan- og bygningsetaten har alle blitt kontaktet, men det er kun Bymiljøetaten som har gitt innspill.

Generelt om bevaringsstrategi for kystens kulturmiljø.

Vi viser til våre tidligere innspill til overordnet bevaringsstrategi og deltema, samt innspillsmøte om arkeologi og bevaringsstrategi for Kystens kulturmiljø med Riksantikvaren 29.08.2023. I disse rundene har vi blant annet understreket at utvelgelse av tema bør være kunnskapsbasert og gjenspeile mangfoldet av kulturmiljø i landet, samt at ansvar, roller og målsetning for strategiene må komme klart fram. Vi kan ikke se at disse tilbakemeldingene er tatt inn i disposisjon for bevaringsstrategi for Kystens kulturmiljø i tilstrekkelig grad.

Vi mener at bevaringsstrategiene i større grad må konkretisere roller og ansvar enn i det foreliggende forslaget, og at strategiene også må være koblet til tilgjengelige virkemidler for å oppnå de ønskede målsetningene.

Vi trenger et tydelig oppdrag og tydelige roller for å kunne ivareta kulturminner og kulturmiljøer på en god måte. Samtidig er det fint at samhandling med flere aktører vektlegges, og

regionalforvaltningen vil selvfølgelig ha en stor rolle i det videre arbeidet. Vi ønsker også å gjøre oppmerksom på viktigheten av at frivilligheten kommer tydelig frem i strategien, og at man tilrettelegger for at deres verdifulle innsats får best mulige kår gjennom strategiske satsninger som denne. Generelt stiller vi oss positive til å inkludere dagens bruk i strategien, og stiller oss bak at å legge til fortsatt bruk av kulturmiljø er viktig. Imidlertid vil vi også understreke at for noen kulturmiljøer er ikke bruksaspektet så relevant, eller at økt bruk kan medføre risiko for dårligere bevaringsforhold og være i konflikt med god kulturmiljøforvaltning.

Basert på erfaringer med bevaringsprogrammene ønsker vi også å fremheve verdien av RA som «prosjekteier» for strategien – der de har en svært viktig koordinerende rolle på mange felter, særlig med tanke på økonomiske virkemidler, veiledere, initiering av oppgaver, oppfølging av måloppnåelse og eventuell justering av prosjekter osv.

Oslo kommune mener at valg av deltema i bevaringsstrategi for Kystens kulturmiljø er for ensidig rettet mot kystkultur og bygningsmiljøer i avgrensede geografiske områder, og har store mangler når det gjelder å inkludere kulturmiljø i by- og bynære områder. Viktige kulturmiljø knyttet til havn og skipsfart, handel og kontakt og tidlig bydannelse faller utenfor de foreslåtte deltemaene. I indre Oslofjord vil også nærings- og industrihistorie, frakt og transport, byvekst, havne- og knutepunktsfunksjon være viktig å definere godt inn i en bevaringsstrategi. Hva har vært sentralt med tanke på byvekst, og hvilke kulturminner er truet som følge av utbyggingspress i byområder?

Videre mener vi at de arkeologiske kulturmiljøene er ikke tilstrekkelig innarbeidet og ivaretatt i bevaringsstrategien, og dette omfatter kulturminner som er av så høy betydning at dette er svært uheldig. Det gjelder for eksempel steinalderboplasser, bergkunst, gravminner knyttet til kysten, havnekonstruksjoner, skipsvrak og skipsfunn. Dette er kulturminner som gjerne er truet pga utbyggingspress, hvilket er høyaktuelt i bynære områder.

Kysten og fisket i havet er og har alltid vært en sentral del av næringsgrunnlaget for folk i landet vårt. Vi understreker at det er svært viktig at dette synliggjøres bedre i bevaringsstrategien, og mener derfor at det også må inkluderes et deltema som omhandler fiske og maritime ressurser som næringsvei og livsgrunnlag langs kysten fra eldre steinalder og fram til i dag.

Stat og kommuner eier i mange tilfeller både bygg, anlegg og arealer/uteområder som er kulturminner og kulturmiljø. Stat og kommune har dermed også et ansvar for istandsetting og ny bruk, og mange av de samme behovene og utfordringer knyttet til dette som de private. RA bør vurdere hvordan dette kan ivaretas videre i bevaringsstrategien.

Det kunne også ha vært relevant å inkludere bruk og hevd av *kystnatur* i strategien. Dette kan gjelde f.eks. hevd og bruk av landskapet og naturtyper langs kysten. Dette kan si noe om hvordan kystlandskap har blitt brukt før i tiden og denne kulturelle arven.

Om deltema 1- Sjøveien

Den innledende beskrivelsen er god, men problemstillingene som skisseres er ikke tilstrekkelig representert i de utvalgte kulturmiljøene som det settes særlig søkelys på. Utvalget virker tilfeldig og er ikke begrunnet, samtidig som svært viktige aspekter ved den arkeologiske kulturarven og skips- og havnehistorien er utelatt.

Om deltema 2- Naustet- der vi går i land

Deltemaet framstår som svært bygningsrettet, smalt og begrenset geografisk. Svært viktige kulturmiljøer som forteller om kystnæring og virksomhet langs kysten er utelatt, uten at utvalget er begrunnet. Deltemaet bør enten strykes og erstattes av et bredere deltema knyttet til kystnæring og ressursutnyttelse, eller suppleres med et deltema hvor disse sentrale kulturmiljøene blir ivaretatt.

Om deltema 3 -Ferie og fritid

Oslo kommune setter pris på at det er tenkt et eget deltema for *Ferie og fritid avgrenset til kyst*. Vi har en rik kulturarv og en rekke kulturminner og -miljøer knyttet til sjøbad, fritidsbebyggelse, feriehem og kolonier (blant annet øyene, Ingierstrand, Hudøy, en rekke fartøy osv.) Båtforeninger, småbåthavner og gjestehavner for fritidsbåter bør også belyses i strategien. Dette gjelder også infrastrukturen rundt småbåthavnene, samt bruk tilknyttet maritim aktivitet, og ikke bare turisme og bevertning. Under resultatmål for dette deltemaet anbefaler vi at et styrket kunnskapsgrunnlag også tar for seg kunnskap om de kulturelle og sosiale aspektene, og ikke begrenses til bebyggelse.

Vennlig hilsen

Vedlegg

Bymiljøetaten - Bevaringsstrategi for kystens kulturminner - Innspill til høring

Kopi til
Bymiljøetaten
Byrådsavdeling for byutvikling
Eiendoms- og byfornyelsesetaten
Oslo Havn KF
Plan- og bygningsetaten

